

Currency exchange and loans in various currencies

Keeping within the guidelines of the Laws of *Ribis*

1. A loan **may** be advanced in **local** currency with a stipulation that it be returned, without interest, in a **foreign** currency, provided that the stipulated exchange rate is the one which will be current when the loan is **repaid**.
2. A loan **may** be advanced in **foreign** currency with a stipulation that it be returned, without interest, in the **same** currency, if the borrower already possesses, when receiving the funds, **at least something** (one dollar or even one cent) in that currency.
3. A loan **may** be advanced in **foreign** currency with a stipulation that it be returned, without interest, in **local** currency if the stipulated exchange rate is the one current at the **commencement** of the loan.
4. A loan **may not** be advanced in **foreign** currency with a stipulation that it be returned, even without interest, in a **different foreign** currency.
5. The above notwithstanding, if the contract is worded in such a way so that the terms used between the lender and borrower do not imply an explicit loan but rather could be understood as a **purchase** of foreign currency conversion at the current rate, then the funds **may** be advanced in **any** currency with a stipulation that it be returned, without interest, in a **different** currency, provided that the “borrower” already possesses, when receiving the funds, **the entire amount** s/he will be required to return on the due date. If one is purchasing **local** currency, then this provision does not apply.
6. For actual currency conversions, that is, not a loan, one **may always purchase** currency if the buyer **does not have to wait** to receive the funds he purchased, even if the buyer or seller profits from the transaction.

For Hebrew, please turn over.

הלוואות והחלפות בסוגי מטבע

(Currency exchange and loans in various currencies)

א. בהלוואת כסף באותו מטבע: בהלוואת מטבע מקומי ע"מ לפרוע במטבע מקומי אותו סכום מעות¹, מותר.² בהלוואת מטבע חוץ ע"מ לפרוע באותו מטבע³ אותו סכום מעות⁴, דינה כהלוואת פירות⁵ (סאה בסאה) ומותר אם יש לו⁶ עכ"פ מטבע אחד (דולר אחד או אפי' פחות מזה) מאותו סוג, אפי' אם המטבע הוא בפקדון ביד אחרים (בבנק וכיו"ב) ויש למלוה "דרך" (גישה) לשם.⁷

ב. הלוואת כסף במטבעות שונים: הלוואת מטבע מקום אחד ע"מ לפרוע במטבע שונה [בין בהלוואת מטבע מקומי ע"מ לפרוע במטבע חוץ⁸ או בהלוואת מטבע חוץ ע"מ לפרוע במטבע מקום שלישי⁹],¹⁰ אם אינה הלוואה מפורשת¹¹, ואינו מוזיל לו כלום משער של עכשיו בשביל הקדמת מעותיו¹² מותר¹³ אם יש לו¹⁴ למוכר כל המעות¹⁵. אבל בהלוואה מפורשת, מותר אך ורק¹⁶ בהלוואת מטבע מקומי ע"מ לפרוע במטבע חוץ ואך ורק כשמתנה עמו לפרעו לפי השער בעת הפרעון (בין שיוזל אחר כך בין שיתייקר¹⁷) שאז דינו כהלוואת מטבע מקומי ע"מ לפרוע בפירות. אבל בהלוואת מטבע חוץ אסור אא"כ עשאן דמים עליו מתחלה לפרעו במטבע מקומי כמות שהיו שוין בשעת ההלוואה, בין שיוזלו אחר כך בין שיתייקרו, דאז דינו כהלוואה מעות.¹⁸

[1] כגון ללוות באוסטרלי מאה דולר אוסטרלי ע"מ להחזיר מאה דולר אוסטרלי. אבל ע"מ להחזיר יותר, אסור מן התורה (שועיר הלכות רבית ועיסקא סעיף ד. 2) דדינה כהלוואת מטבע של כסף (שועיר שם סעיף ג.) ופשוט. [3] וכגון ללוות באוסטרלי מאה דולר אמריקאי ע"מ להחזיר מאה דולר אמריקאי. [4] אבל ע"מ להחזיר יותר, אסור מן התורה (שועיר שם סעיף כט.) [6] שועיר שם סעיף ג. [6] אבל (בימינו) לא שייך ההיתר של יצא השער בהלוואות שבמטבעות שונים (כמבואר למטה מס' 14). ואם אין לו ללוה אפילו מטבע אחת. יתן לו המלוה או אחר מטבע אחת במתנה תחלה ואחר כך ילוהו כמה שירצה (ע"פ שועיר שם סעיף ל.) ומשמע שאינו יכול ליתן לו מאה דולר בבת אחת ולומר לו שדולר א' מהם יהא במתנה ושאר הציט בהלוואה. [ובספר ברית יהודה פרק יז הערה מד (בדי' ובדין) חידש שאם רוצה להלוות לו שטר של מאה דולר, יתן לו השטר ויקנה לו מתוכו דולר אחד במתנה והשאר יהא אצלו בפקדון, ושוב ילוה לו השאר, ואינו צריך לחזור ולקח ממנו. ועיי"ש שמביא שכן משמע בשו"ת הרא"ש.] [7] ע"פ המבואר בשועיר שם סעיף ל. [8] כגון ללוות באוסטרלי מאה דולר אוסטרלי ע"מ להחזיר אותו סכום במטבע אמריקאי לפי השער בשעת ההלוואה. [9] כגון ללוות באוסטרלי מאה דולר אמריקאי ע"מ להחזיר אותו סכום במטבע צרפתי לפי השער בשעת ההלוואה. [10] אבל בהלוואת מטבע חוץ ע"מ לפרוע במטבע מקומי מותר אפי' בהלוואה מפורשת אם התנה עמו לפרעו לפי השער בעת ההלוואה, דדינה כהלוואת מטבע של כסף. ואם התנה עמו לפרעו לפי השער בעת הפרעון, בין שיוזל אחר כך בין שיתייקר [דנמצא שהחוב נקבע לפי המטבע הראשון ובאותו שיוון], דינה כהלוואת פירות ומותר (רק) כשיש לו ממין זה (דולר אחד או אפי' פחות מזה). [11] היינו שלא אמר לו שמלוהו מין זה לפרוע לו לאחר זמן מין אחר אלא דיברו בלשון מכירה (ולדוגמא "הריני קונה ממך מאה דולר אוסטרלי שתתנם לי לזמן פלוני וכיו"ב). אבל אם היא הלוואה מפורשת שמלוהו מין זה לפרוע לו לאחר איזה זמן מין אחר אסור בכל ענין כי שמא לאחר זמן ישתנה השער ויהיה המין שיפרענו שוה יותר ממין שהלוהו והרי זה אבק רבית (ע"פ שועיר שם סעיף ל.) [12] דבמקדים מעות על מעות אחרות, אף על פי שהם כ' מינים שונים כגון כסף וזהב ודרך מקח וממכר הוא, אסור להוזיל לו משער של עכשיו בשביל הקדמת מעותיו אפילו יש לו למוכר כל המעות בביתו ואפילו נותנן לו מיד לאחר שעה קלה כשימצא המפתח מתיבתו. שאע"פ שמעות שאינן יוצאין בהוצאה באותה מדינה הרי הם כפירות ונקנין בקנין (ראה חו"מ סי' רג סעיף ח) [נא אפי' ככלי לקנות בהם (עיי"ש בשי"ך סק"ב)], מימ אסור להוזיל לו משער של עכשיו בשביל הקדמת מעותיו [ואינו מותר אלא במעות שאינן טבועות (ראה שו"ע יו"ד סי' קעג סעיף ו, ובאבני נזר יו"ד סי' רט)]. "שכיון שנותן לו עכשיו מעות היוצאות והוא מחזיר לו מעות היוצאות הרי זה דומה להלוואה ויש לה דין הלוואה ממש לאסור בה הרבית מן התורה ואין מועיל מה שיש לו אלא להתיר הרבית של דברי סופרים" (שועיר שם סעיף כט.) ולכן לא הזכיר רבינו שכל החפצים שבעולם נקרא פירות חוץ ממטבע של כסף היוצא בהוצאה בעיר זו אלא בסעיף ג., להחמיר בהלוואת סאה בסאה (דכיון דלענין מקח וממכר שווהו רבנן כי פירא, לגבי הלוואה אסור (ביי רסי' קסב)), ולא הזכירו בסעיף כט., להקל באיסור רבית דאורייתא ח"ו (דלגבי מטלטלי חשיב טיבעא (ביי שם)) [13] דמותר להקדים מעות על מעות אחרות דרך חילוף ומקח וממכר (שועיר שם סעיף כט.) [14] אבל (בימינו) לא שייך ההיתר של יצא השער בהלוואות שבמטבעות שונים (ראה שועיר שם סעיף ל) שהרי שער הדולר אמריקאי (וכיו"ב) בשוק החפשי אין לו דין יצא השער כיון שבמציאות אין הכל מוכרים אותו בשער אחד. ואפי' להצמיד לדולר אמריקאי (וכיו"ב) לפי השער הרשמי אסור שהרי עיקר ההיתר של יצא השער הוא שהן מצויות לקנותן בשער הזה במעות אלו שמקבל עתה (דאז הרי זה כאלו יש לו כמבואר בשועיר שם סעיף כה ובסעיף ל.) והרי במציאות אינו יכול לקנות דולר אמריקאי (וכיו"ב) לפי השער הרשמי. [15] ולא די בזה שיהיה בידו מטבע אחת (כיון שאין כאן אלא חשש שמא יתייקר), דלא אמרו (ב"מ עה ע"א) אותו היתר אלא כשחוזר ופורע לו אותו המין עצמו (כמבואר בשועיר שם סעיף ל.) [16] ראה שועיר שם סעיף ל' (יואין צריך לומר בהלוואה מפורשת במעות על מעות אחרות.) [17] דנמצא שהחוב נקבע לפי המטבע הראשון ובאותו שיוון, ודינו כהלוואת כסף שמותר לפרעו בפירות. [18] ע"פ שועיר שם סעיף ג.

For English, please turn over.